

Sygnatura akt VIII Gz 4/18

POSTANOWIENIE

Dnia 5 marca 2018 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie, Wydział VIII Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Anna Górnik

po rozpoznaniu w dniu 5 marca 2018 roku w Szczecinie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) spółki jawnej z siedzibą w S.

przeciwko S. J.

o zapłatę

w przedmiocie zażalenia pozwanego na postanowienie Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie z dnia 1 grudnia 2017 roku sygn. akt: XI GNe 1604/16

postanawia:

zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że zwolnić pozwanego od kosztów postępowania apelacyjnego w całości.

SSO Anna Górnik

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie z dnia 19 października 2017 roku zasądzono od pozwanego na rzecz powódki kwotę 61765 zł wraz z ustawowymi odsetkami oraz kosztami procesu.

W dniu 20 listopada 2017 roku pozwany zaskarżył ww. wyrok w całości, a w treści uzasadnienia apelacji zawarł wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych w postępowaniu apelacyjnym.

W załączonym oświadczeniu o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania pozwany wskazał, że w jego gospodarstwie domowym mieszkają cztery osoby, w tym dwoje małoletnich dzieci (rok urodzenia: 2002 i 2009). Wraz z żoną posiadają spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu o powierzchni 57,60m² oraz nieruchomość gruntową w gminie K.. Rodzina pozwanego utrzymuje się z dochodu z tytułu umowy o pracę jego żony w kwocie 2900 zł, prowadzonej przez nią działalności gospodarczej (1500 zł) oraz świadczenia 500+. Z dochodów tych spłacane są kredyty hipoteczne oraz inne zobowiązania kredytowe (3200 zł + 1000 zł miesięcznie), koszty utrzymania mieszkania, w tym czynszu (1000 zł) oraz koszty edukacji dzieci (500 zł). Nadto wskazał, że negocjuje z bankami spłatę dwóch innych kredytów – na kwotę 64000 zł oraz na kwotę 40000 zł. Latem 2017 roku pozwany był operowany kardiochirurgicznie, a operacja ta była konsekwencją wypadku, w czasie którego doszło do zatrzymania akcji serca. Aktualnie pozostaje bez zatrudnienia i prawa do zasiłku dla bezrobotnych.

Zaskarżonym postanowieniem oddalono wniosek pozwanego o zwolnienie od kosztów sądowych. Jako podstawę prawną wskazano art. 103 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, zwracając uwagę na wyjątkowy charakter tej instytucji postępowania cywilnego. Wskazując na przepis art. 102 ust. 2 ustawy Sąd wskazał, że warunkiem uzyskania zwolnienia od kosztów sądowych jest nie tylko złożenie oświadczenia, ale wykazanie braku

realnych możliwości poniesienia konkretnej kwoty tytułem opłaty sądowej. Uznał przy tym, że pozwany w żaden sposób nie udokumentował swoich wydatków, a wskazane przez pozwanego zobowiązania kredytowe nie mogą stanowić zobowiązań pilniejszych, czy też bardziej znaczących od zobowiązań z tytułu poniesienia kosztów sądowych.

Zażaleniem wniesionym 11 grudnia 2017 roku pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez zwolnienie pozwanego od ponoszenia kosztów sądowych w postępowaniu apelacyjnym, w tym konieczności ponoszenia opłaty od apelacji w całości oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów postępowania zażaleniowego, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie.

W uzasadnieniu, powołując się m.in. na art. 6 Konwencji z dnia 4 listopada 1950 roku o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności oraz gwarancję prawa do sądu podkreślił, że wysokość osiągniętych dochodów oraz potrzeby utrzymania rodziny i domu uniemożliwiają mu poniesienie kosztów sądowych w sprawie bez uszczerbku dla koniecznego utrzymania siebie i rodziny.

Sąd zważył, co następuje:

Zażalenie pozwanego zasługiwało na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności zauważyć należy, że Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie podał właściwie dwie różne podstawy prawne odmowy zwolnienia pozwanego od kosztów sądowych. Jedną właściwą, tj. przepis art. 102 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz drugą – niewłaściwą, tj. przepis art. 103 ww. ustawy odnoszący się do osób prawnych. Niewątpliwie pozwany ubiegający się o zwolnienie od kosztów postępowania apelacyjnego nie jest osobą prawną, a zatem rozstrzygnięcie jego wniosku opierać się powinno na przepisie art. 102 ustawy.

Za Sądem I instancji stwierdzić należy, że instytucja zwolnienia od kosztów sądowych stanowi wyjątek od generalnej zasady ponoszenia przez stronę dochodzącą swoich praw w postępowaniu przed Sądem związanych z nimi kosztów. Przyznanie zwolnienia od powyższych kosztów możliwe jest tym samym jedynie w wyjątkowych sytuacjach i przy spełnieniu szczególnych przesłanek. Przy czym, zwolnienia od kosztów sądowych może się domagać osoba fizyczna, jeżeli złoży oświadczenie, z którego wynika, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Innymi słowy, wykazanie braku realnych możliwości poniesienia kosztów sądowych (w tym opłaty od apelacji) w przypadku osoby fizycznej ubiegającej się o zwolnienie od kosztów sądowych, następuje poprzez przedłożenie oświadczenia, z którego ów brak możliwości wynika.

Oświadczenie takie złożył również pozwany. Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum danych zawartych w tym oświadczeniu nie zakwestionował. Nie przeprowadził również dochodzenia, o jakim mowa w przepisie art. 109 §1 ustawy o kosztach (Sąd może zarządzić stosowne dochodzenie, jeżeli na podstawie okoliczności sprawy lub oświadczeń strony przeciwnej powziął wątpliwości co do rzeczywistego stanu majątkowego strony domagającej się zwolnienia od kosztów sądowych lub z niego korzystającej), którego przeprowadzenie mogłoby doprowadzić do ustalenia rzeczywistej sytuacji majątkowej i finansowej pozwanego.

Z treści przedłożone przez pozwanego oświadczenia, wbrew stanowisku Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie, wynika, że pozwany nie posiada środków wystarczających na poniesienie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sam fakt posiadania zobowiązań kredytowych nie stanowi podstawy do oddalenia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych.

Zwrócić należy uwagę, że pozwany, spłacając zobowiązania kredytowe (hipoteczne i inne) równocześnie nie spłaca innych zobowiązań kredytowych i z tego względu umowy ich dotyczące zostały wypowiedziane. Wysokość wskazywanych przez niego wydatków wskazuje niewątpliwie, że w przeszłości posiadał zdolność do zaciągnięcia tych

zobowiązań. W chwili obecnej jednak, zarówno wysokość dochodów jego gospodarstwa domowego (4900 zł), ilość członków rodziny (czworo, w tym dwoje małoletnich dzieci), jak również zobowiązania finansowe, których nie jest w stanie regulować, nakazują uznanie, że nie jest on w stanie – bez uszczerbku dla utrzymania koniecznego siebie i rodziny – udźwignąć kosztów postępowania apelacyjnego w przedmiotowej sprawie.

Nadto, dostrzec należy, że powyższy stan wynika, przynajmniej częściowo, z sytuacji zdrowotnej pozwanego, który latem 2017 roku przeszedł ciężkie leczenie kardiochirurgiczne. Brak jest przy tym informacji, by z tego tytułu przysługiwały pozwanemu jakiegokolwiek świadczenia (od lipca 2016 roku jest uznany za osobę bezrobotną bez prawa do zasiłku).

Należy również pamiętać, że o zwolnieniu od obowiązku uiszczenia kosztów sądowych decyduje wyłącznie sytuacja majątkowa i zdrowotna strony z chwili złożenia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych. W oparciu o tę przesłankę Sąd powinien również rozstrzygać w jakim zakresie wnioski o zwolnienie od kosztów sądowych winien zostać uwzględniony. Niewielki wpływ czasu od pobytu pozwanego w szpitalu uzasadnia zaś istotne wątpliwości co do możliwości podjęcia przez pozwanego pracy i uzyskiwania dochodów, które umożliwiłyby mu poniesienie kosztów postępowania w przedmiotowej sprawie.

Mając na uwadze powyższe – na podstawie art. 386 §1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. orzeczono jak w sentencji postanowienia.

SSO Anna Górnik

(...)

1. (...)

2. (...)

3. (...)

4. (...)